

УДК 81'255.2:621.74

Хавкіна О. М.¹, Тичина Л. М.²

¹ канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ГФз-314м ЗНТУ

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ МУЗИЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Переклад – цілеспрямований процес відтворення письмового тексту чи усного вислову засобами іншої мови. Труднощі перекладу можуть бути пов'язані з недостатнім знанням суті предмета, мови оригіналу, мови, якою перекладають, або з відсутністю в ній готових відповідників. Однією зі складнощів перекладу є передача цільовою мовою термінологічних одиниць, зокрема музичних [1, с. 315].

Так, серед аналізованих термінів наявні терміноодиниці, що мають кілька значень, які належать до різних тематичних груп всередині музичної

терміносистеми. Таким чином, виникає проблема вибору адекватного словникового відповідника. Наприклад, термін **robustamente**, який одночасно означає динаміку звучання, характер звуковидобування та образний зміст, може перекладатися: а) «*потужно*»; б) «*сильно, міцно*»; в) «*мужньо*». У значенні динамічного терміна **piano** можна виявити внутрішній зв'язок смислів динамічних і темпових визначень: **piano** означає «*тихо*», «*неголосно*», «*повільно*», «*обережно*».

Труднощі виникають також при відтворенні українською термінів-словосполучень, які в англійській мові не містять дієслова, проте в їх українському відповіднику воно з'являється. Наприклад: **with flowing bow** – *плавно вести смичком*, **with the frog** – *грати біля колодки*, **as near the bridge as possible** – *грати як можна ближче до підставки*.

Іноколи фахівці стикаються зі складнощами перекладу термінів, утворених шляхом метафоричного або метонімічного перенесення, тобто шляхом вторинної номінації загальноновживаного слова. Такі терміноодиниці зберігають свою звукову та графічну форму, однак, звужують або розширюють свою семантику. Наприклад, термін **mouvement** в музичній сфері позначає «*частину циклічного твору*», а не «*рух*», а термін **natural** українською відтворюється «*бекар*», у той час як у загальноновживаній мові має значення «*природний*».

Існує три способи передачі метафоричного терміну українською мовою:

- метафоричний термін у мові-оригіналу – частково збережена метафоричність у мові-перекладу (**face** – *передня частина головки*, **play by ear** – *грати на слух*);

- метафоричний термін у мові-оригіналу – відсутність метафоричності у мові-перекладу (**baby grand** – *кабінетний рояль*, **ear training** – *сольфеджіо*, **tail** – *штиль ноти*);

- метафоричний термін у мові-оригіналу – метафоричний термін у мові-перекладу (у корпусі дослідження не було знайдено подібного прикладу).

Іншу групу складнощів складає переклад числівників, адже в даному випадку треба точно знати словниковий відповідник, бо термінологічне значення може відрізнятися від загальноновживаного. Це можна побачити на прикладі терміна **sixth**, відповідником якого в українській мові є термін «*секста*».

Передача нот, позначених відповідними латинськими літерами, представляє складність для перекладача, бо ці позначення не збігаються з алфавітним порядком. **C** – до, **D** – ре, **E** – мі, **F** – фа, **G** – соль, **A** – ля, **H** – сі.

Серед знакових позначень представлена група терміноодиниць, яка ставить питання про доречність їх перекладу в певному контексті. Наприклад, **D7**, **K⁶**, **T6** позначають *домінантсептакорд*, *субдомінантний квартсекстакорд* та *тонічний секстакорд* відповідно; у зв'язному тексті їх

необхідно розшифровувати, у той час, коли вони вказані на нотному стані, такої потреби немає.

Отже, при перекладі англійської музичної термінології важливим є звертання особливої уваги на джерела труднощів і способи їх подолання, серед яких виокремлюють розвиток фонових знань (що дозволить уникнути використання хибних форм та покращить розуміння тексту), активна та кропітка робота зі спеціалізованими словниками, енциклопедіями, та іншими джерелами інформації, яка сприяє поповненню прогалини в знаннях та допомагає розкривати зміст перекладуваних текстів, звернення до спеціаліста відповідної галузі для консультації щодо питання, яке створює перешкоди для перекладу, та перевірки точності та адекватності перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карабан, В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури [Текст] / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
2. Словник іншомовних слів [Текст] / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Рад. шк., 1985. – 966 с.